

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044)277-76-29, факс:(044)277-76-30

05 червня 2020 року

м. Київ

РІШЕННЯ

№ 31

Рада суддів України рішенням від 09 червня 2016 року № 46 схвалила результати дослідження – Звіт "Основні методологічні підходи та результати дослідження щодо визначення коефіцієнтів навантаження на суддів та складності справ спеціалізованих судів та судів апеляційної інстанції", затвердила Рекомендовані показники середніх витрат часу на розгляд справ та коефіцієнтів складності справ за категоріями, а також рекомендувала Державній судовій адміністрації України (далі – ДСА України) в ухваленні управлінських рішень застосувати Рекомендовані показники середніх витрат часу на розгляд справ та коефіцієнтів складності справ за категоріями.

Рішенням XV чергового з'їзду суддів України рекомендовано переглянути та затвердити методологічні підходи щодо визначення нормативів тривалості розгляду судових справ.

У зв'язку зі змінами у процесуальному законодавстві та на виконання вищевказаних рішень за підтримки Програми реформування сектору юстиції «Нове правосуддя» Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) ДСА України проведено нове дослідження щодо оцінювання середніх витрат часу на розгляд справ та визначення коефіцієнтів їх складності, яке викладено у відповідному звіті.

Проведений аналіз Звіту за результатами оцінювання середніх витрат часу на розгляд справ та визначенні коефіцієнтів складності справ (далі – Звіт) показав, що розрахунки базових показників навантаження на суддю в рік та оцінка необхідної кількості суддів здійснені на підставі сформованих і оброблених анкетних даних суддів.

При цьому отримані результати є прийнятними та можуть бути використані для визначення потреб у фінансуванні, розрахунку модельного навантаження та визначення граничної кількості суддів.

Разом з тим, здійснені розрахунки не позбавлені окремих недоліків, які пов'язані з таким – обмежена кількість учасників опитування, короткий (три тижні) та невдалий час для опитування (серпень – основний період відпусток), і

як наслідок спричинили окремі розбіжності в обчисленні показників витрат часу на розгляд справ.

Крім того, розрахунок відповідних показників здійснено на підставі статистичних даних за 2019 рік. В свою чергу, саме протягом 2019 року відбувалися, як законодавчі зміни щодо порядку розгляду окремих категорій спорів, так і зміни в порядку ведення квартальних та річних звітів статистичної звітності за формами, визначеними ДСА України.

Зокрема 21.10.2019 набув чинності Кодекс з процедур банкрутства, яким визначено процедури банкрутства не лише юридичних, а і фізичних осіб. Це, безумовно, буде мати наслідком збільшення навантаження на суди господарської юрисдикції.

Таким чином, використані при дослідженні статистичні дані за 2019 рік можуть не в повній мірі відображати середні витрати часу розгляду справ та коефіцієнти складності справ.

Також в методиці, застосованій у Звіті, не враховано фактичної кількості справ та матеріалів, які перебували на розгляді у суді (залишок нерозглянутих справ на кінець року, кількість надходжень справ та матеріалів на розгляд), фактичної кількості відпрацьованих робочих днів у суді.

Крім того, під час обрахунку кількості суддів та кількості розглянутих справ було використано кількість робочих днів, яка не є оптимальною та не відображає фактично відпрацьований час за рік.

Так, на сьогоднішній день чинна Методика визначення граничної чисельності суддів у судах затверджена наказом ДСА України від 14 вересня 2018 року № 471.

Відповідно до даної Методики середньостатистична тривалість роботи судді протягом року визначається ДСА України щорічно за підсумками звітного року шляхом аналізу табелів робочого часу суддів.

Для проведення розрахунку відбираються тільки судді, які здійснювали свої повноваження повний календарний рік (за виключенням суддів, які були призначені або в яких закінчились повноваження протягом звітного року). Щодо кожного судді вираховується кількість відпрацьованих ним людино-днів. Отримані результати підсумовуються і діляться на кількість суддів у цій вибірці.

Наразі середньостатистична тривалість роботи суддів відповідно до аналізу табелів робочого часу суддів становить 183 робочих дні, а не 215, як це взято за основу у Звіті, а це суттєво впливає на відповідні розрахунки.

Крім того, за результатами дослідження показник середнього часу розгляду справ та коефіцієнти складності справ у Звіті розраховані на підставі співвідношення між даними першої та другої хвилі дослідження.

При визначенні пропорції такого співвідношення суттєво більшу вагу надано даним другої хвилі дослідження (72%) у порівнянні з даними, отриманими в ході першої хвилі дослідження (28%).

Порівняння отриманих даних з результатами дослідження, проведеного у 2016 та попередніх роках, свідчить про те, що середній час розгляду справ усіх категорій суттєво зменшився. Аналогічним чином зменшились і коефіцієнти складності справ. Це ставить під сумнів об'єктивність отриманих даних.

Наприклад, за даними попереднього дослідження на розгляд справи про умисне вбивство витрачалось 1174 хв. і коефіцієнт складності такої справи становив 5,31. За даними представленого звіту на розгляд аналогічної справи має витратитись 326 хв., а коефіцієнт її складності становить 1,58.

Загальне співвідношення часу, отриманого за результатами двох хвиль досліджень, в цілому різниться в 4,1 рази, в тому числі:

- по місцевим загальним судам – 4,1;
- апеляційним загальним судам – 5,9;
- окружним адміністративним судам – 3,5;
- апеляційним адміністративним судам – 3,6;
- господарським місцевим судам – 2,9;
- господарським апеляційним судам – 2,2.

В той же час дані, отримані виключно за результатами першої хвилі дослідження, є співмірними з результатами дослідження, проведеного у 2016 та попередніх роках, і суттєво не відрізняють від них.

З огляду на раніше зазначені окремі недоліки другої хвилі дослідження (короткий термін проведення, низка кількість отриманих анкет) й на те, що оцінювання середніх витрат часу розгляд справ та визначення коефіцієнтів їх складності проходило у той час, коли всі без винятку суди є неукмплектованими і працюють в «стресових» умовах, слід вважати, що використаний під час визначення пропорції між першою та другою хвилями дослідження середньозважений підхід не є прийнятним.

Більш доцільним є використання для визначення середньої тривалості розгляду справи даних виключно першої хвилі дослідження.

Врахування другої хвилі дослідження слід вважати неприйнятним або можливим лише за умови, якщо їй буде надана суттєво менша вага у порівнянні з першою хвилею дослідження.

За таких обставин середня тривалість розгляду справ за їх категоріями та коефіцієнт їх складності мають бути перераховані з урахуванням цих застережень.

Заслухавши та обговоривши інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. про Звіт за результатами оцінювання середніх витрат часу на розгляд справ для визначення коефіцієнтів навантаження на суддів, відповідно до статті 126, частини восьмої статті 133 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та Положення про Раду суддів України, затвердженого Х позачерговим з'їздом суддів України 16 вересня 2010 року (зі змінами), Рада суддів України

ВИРІШИЛА:

1. Схвалити результати дослідження – Звіт за результатами оцінювання середніх витрат часу на розгляд справ для визначення коефіцієнтів навантаження на суддів із застереженнями в частині уточнення показника середнього часу розгляду судових справ за їх категоріями та коефіцієнтів їх складності.

2. Запропонувати Програмі реформування сектору юстиції «Нове правосуддя» провести перерахунки показників середньої тривалості судових справ за їх категоріями та коефіцієнтів складності справ, надавши перевагу при таких перерахунках першій хвилі проведеного дослідження.

3. Запропонувати Державній судовій адміністрації України, Вищій раді правосуддя при визначенні потреб у фінансуванні, ухваленні управлінських рішень та затвердженні штатної чисельності суддів застосовувати зазначений Звіт з урахуванням такого:

- отримані результати розрахунків слід використовувати для оцінки необхідної кількості суддів та коригування їх чисельності на рівні кожного окремого суду з урахуванням фактичної ситуації в суді;

- результати розрахунків повинні братися до уваги під час прийняття рішень щодо загальної штатної чисельності суддів, але носити скоріше індикативний характер, враховуючи потенційні зміни у навантаженні на судову систему в майбутньому;

- при використанні результатів розрахунків слід враховувати середньостатистичну тривалість роботи суддів відповідно до аналізу табелів робочого часу суддів, яка становить 183 робочих дні, а не 215, як це взято за основу наданому Звіті;

- з огляду на окремі недоліки дослідження, які в тому числі свідчать про серйозний брак суддівських кадрів, слід утриматися від скорочення штатної чисельності суддів у тих судах, де дослідження показало необхідність його проведення (господарські суди, апеляційні господарські суди, окружні адміністративні суди), до повторного дослідження, яке слід провести не пізніше травня 2021 року.

4. Державній судовій адміністрації України провести повторне дослідження оцінювання середніх витрат часу на розгляд справ для визначення коефіцієнтів навантаження на суддів у господарських судах, апеляційних господарських судах, окружних адміністративних судах не пізніше, ніж до травня 2021 року.

5. Державній судовій адміністрації України до проведення повторного дослідження, але не пізніше кінця 2020 року, розглянути пропозиції судів щодо зміни методики обліку статистичних даних, передбаченої чинною звітністю, з метою врахування у повному обсязі розгляду скарг, заяв та клопотань, які можна обліковувати як окремі матеріали судових справ.

6. З метою зміни методики обліку статистичних даних, передбаченої чинною звітністю, доопрацювання Методики визначення граничної чисельності суддів у судах, затвердженої наказом Державної судової адміністрації України від 14 вересня 2018 року № 471 (у тому числі з урахуванням Звіту за результатами оцінювання середніх витрат часу на розгляд справ для визначення коефіцієнтів навантаження на суддів), створити робочу групу, до складу якої включити:

- 6 членів Ради суддів України (по 2 від кожної юрисдикції);
- 6 представників Державної судової адміністрації України, які спеціалізуються на розгляді зазначених питань (за згодою);
- 6 представників апарату Верховного Суду, які спеціалізуються на розгляді зазначених питань (за згодою);
- 2 представники Вищої ради правосуддя (за згодою).

**Голова
Ради суддів України**

Б.С. Моніч